

FRIEDRICH ENGELS

KOMMUUNIN BLANQUILAISTEN MAANPAKOLAISTEN OHJELMA

(II ARTIKKELI SARJASTA »EMIGRANTTIKIRJALLISUUS»)²⁵⁵

Jokaisen tappion kärsineen vallankumouksen tai vastavallankumouksen jälkeen ulkomaille paenneiden maanpakolaisten keskuudessa alkaa kuumeinen toiminta. Perustetaan erivivahteisia puoluaryhmiä, joista jokainen moittii muita siitä, että ne olivat ajaneet asian karille, ja syyttää niitä petoksesta ja jos minkälaisista kuolemansyineistä. Tällöin säilytetään kiinteä yhteys synnyinmaahan, järjestetään ja harjoitetaan salaista toimintaa, julkaistaan lentolehtiä ja sanomalehtiä, vannotaan, että kahdenkymmenen neljän tunnin kuluttua taas »alkaa» ja että voitto on taattu ja sitä odoteltaessa jaetaan jo ennakolta hallituspaikat. Pettymys seuraa tietenkin toisensa jälkeen, mutta koska sitä ei yhdistetä väistämättömiin historiallisiin olosuhteisiin, joita ei haluta ymmärtää, vaan pidetään erinäisten henkilöiden satunnaisista virheistä johtuvana, niin kasataan syytöksiä toisiaan vastaan, kunnes asia päättyy yleiseen rettelöön. Tällainen on ollut kaikkien maanpakolaisten historia alkaen vuoden 1792 rojalistiemigranteista ja aina nykypäiviin asti. Se maanpakolainen, joka on pysynyt järjillään ja harkintakykyisenä, on koettanut siirtyä loitomalle tuloksettomista riidoista heti, kun on saanut tilaisuuden tehdä sen tahdikkaasti, ja ryhtynyt johonkin hyödyllisempään toimeen.

Kommuunin jälkeen ranskalaiset maanpakolaiset eivät myöskään vältäneet tuota kiertämätöntä kohtaloa.

Seurauksena koko Eurooppaa käsittäneestä parjauskampanjasta, joka oli suunnattu yhtäläillä kaikkia vastaan, ja varsinkin sen seurauksena, että Lontoossa oli yhteinen keskus, jona ranskalaiset maanpakolaiset pitivät Internationaalin Pääneuvostoa, nämä joutuivat jonkin aikaa pidättelemään vaikkapa muun maailman edessä sisäisiä riitojaan, mutta viimeisten kahden vuoden aikana he eivät ole enää pystyneet salaamaan yhä nopeutuvaa hajoamisprosessia keskuudessaan. Kaikkialla on leimahtanut avoin vihamielisyys. Sveitsissä osa maanpakolaisista on liittynyt bakunisteihin pääasiassa *Malonin* vai-

kutuksesta, joka itse oli salaisen allianssin perustajia. Sitten Lontoossa niin sanotut blanquilaiiset erosivat Internationaalista ja perustivat itsenäisen ryhmän nimeltä Vallankumouksellinen kommuuni. Sen jälkeen on syntynyt vielä suuri määrä muita ryhmiä, joita kuitenkin on herkeämättä uudistettu ja uudelleenjärjestetty ja jotka eivät ole saaneet aikaan mitään kunnollista edes manifestien mielessä. Blanquilaiiset sen sijaan ovat saattaneet äsken koko maailman tietoon ohjelmansa julistuksessaan »Communeux»*.

He nimittävät itseään blanquilaisiksi siksi, että haluavat toimia Blanquin hengessä ja hänen perinteitään noudattaen, eivätkä lainkaan siksi, että heidän ryhmänsä olisi itse Blanquin perustama — kolmestakymmenestä kolmesta ohjelman allekirjoittaneesta henkilöstä ainoastaan pari kolme lienee joskus sattunut keskustelemaan Blanquin kanssa. Blanqui on pääasiallisesti poliittinen kumousmies; sosialisti hän on vain tunteiltaan, osanottoisuudesta kansan kärsimyksiin, mutta hänellä ei ole enempää sosialistista teoriaa kuin selviä käytännöllisiä sosiaalisia uudistusehdotuksiaakaan. Poliittisessa toiminnassaan hän on ollut etupäässä »toimenmies» ja luottanut siihen, että vähäinen, hyvin järjestetty vähemmistö, joka tekee oikealla hetkellä kumousyrityksen, voi muutamilla alkusaavutuksillaan saada mukaansa kansanjoukot ja suorittaa siten voitokkaan vallankumouksen. Ludvig Filipin aikana hän sai järjestetyksi tuollaisen ydinjoukon tietenkin vain salaisen yhdistyksen muodossa, mutta sille kävi samoin kuin salaliitoille tavallisesti käy: ihmiset jotka olivat kyllästyneet ainaiseen pidättäytymiseen ja tyhjiin lupauksiin, että muka pian alkaa, menettivät lopulta kärsivällisyytensä, nostivat metelin ja silloin oli valittava jompikumpi, joko annettava salaliiton hajota tai aloitettava kapina ilman minkäänlaista ulkonaista syytä. Kapina oli aloitettu (12. toukokuuta 1839) ja tukahdutettu silmänräpäyksessä. Tämä Blanquin salaliitto oli muuten ainoa, jonka jäljille poliisi ei ollut päässyt; kapina oli poliisille kuin salama kirkaalta taivaalta. — Siitä että Blanqui käsittää jokaisen vallankumouksen pienen vallankumouksellisen vähemmistön suorittamaksi vallankaappaukseksi, juontuu itsestään väistämätön diktatuuri kapinan voiton jälkeen, eikä tietenkään koko vallankumouksellisen luokan, proletariaatin diktatuuri, vaan sen pienen henkilöryhmän diktatuuri, joka suorittaa vallankaappauksen ja on vuorostaan jo ennakolta alistettu yhden tai muutamien henkilöiden diktatuuriin.

Kuten näette, Blanqui on menneen sukupolven kumousmies.

Tuollaiset käsitykset vallankumoustapahtumien kulusta ovat kauan sitten vanhentuneet ainakin Saksan työväenpuolueessa ja Ranskan kassakin niihin saatetaan suhtautua myötämielisesti ainoastaan vähemmän valveutuneiden ja kärsimättömämpien työläisten keskuudessa. Huomaamme myös, että mainitussakin ohjelmassa noita käsityksiä on tietyllä tavalla rajoitettu. Lontoossakin blanquilaisillamme on

* — »Kommunardeille». *Toim.*

kuitenkin pohjimmaisena sama periaate, että vallankumoukset eivät yleensä tapahdu itsestään, vaan että niitä tehdään; että niitä suoritetaan verrattain pieni vähemmistö ennakolta laaditun suunnitelman mukaan ja vihdoin että se saattaa »alkaa pian» millä hetkellä hyvänsä.

Tällaisia periaatteita elättelevät henkilöt joutuvat luonnollisesti maanpakolaisuuden kaikenlaisen itsepetoksen toivottomiksi uhreiksi ja sääntäilevät tyhmyydestä toiseen. Eniten he haluaisivat näytellä Blanquin, »toimenmiehen» roolia. Hyvät toivomukset eivät kuitenkaan riitä tässä asiassa; kaikille ei ole suotu Blanquille ominaista vallankumouksellista vaistoa ja hänen nopeaa päättävyyttään, sillä Hamlet pysyy Hamlettina, jankuttakoonpa hän miten paljon hyvänsä tarmokkuudesta. Ja kun kolmellakymmenellä kolmella toimenmiehelämmä ei ole kerrassaan mitään tekemistä sillä alalla, jota he nimittävät toiminnaksi, niin kolmekymmentä kolme Brutustamme joutuu pikemminkin koomiseen kuin traagiseen ristiriitaan itsensä kanssa, ristiriitaan, jota ei suinkaan tee traagisemmaksi se, että he kuljeksivat synkän näköisinä, ikään kuin jokainen heistä olisi »Möros tikari povellaan», mikä ei muuten juolahda heidän mieleensäkään. Mitä he tekevät? He valmistelevat seuraavaa »räjähdystä» laatien edeltä käsin proskriptiolistoja puhdistukseen (épurer) Kommuuniin osallistuneiden henkilöiden rivit; siksi muut maanpakolaiset nimittävätkin heitä *puhtaiksi* (les purs). En tiedä, hyväksyvätkö he itse tuon nimen, mutta muutamille heistä se olisi melko sopimaton. Heidän istuntonsa ovat suljettuja ja päätökset on pidettävä salassa, mikä ei silti vähääkään estä koko ranskalaista korttelia juoruamasta niistä heti seuraavana aamuna. Ja kuten tavallisesti käy tuollaisille vakaville toimenmiehille siellä, missä ei ole mitään tekemistä, he aloittivat ensiksi henkilökohtaisen ja sitten kirjallisen kiistan erään arvoisensa vastustajan kanssa, erään pariisilaisen pienoislehdistön epäilyttävimmän henkilön, tunnetun Vermerschin kanssa, joka Kommuunin aikana julkaisi »Père Duchêne» lehteä, Hébertin 1793 julkaiseman lehden²⁵⁶ surkeata irvikuvaa. Vastaukseksi heidän hyveelliseen suuttumukseensa tuo jalo urho nimitti heitä kaikkia eräässä pamfletissaan »petkuttajiksi tai petkuttajien rikoskumppaneiksi» ja syyti heidän niskaansa harvinaisen rikkaan valikoiman hävyttömiä haukumasanoja:

»Joka sana kuin yöastia, eikä suinkaan tyhjä.»*

Ja tuollaisen vastustajan kanssa kolmekymmentä kolme Brutustamme pitävät tarpeellisena painia yleisön nähden!

Sitä ei tosiaankaan voida epäillä, että näännyttävän sodan jälkeen, Pariisin nälänhädän jälkeen ja varsinkin toukokuun päivinä 1871 tapahtuneen hirvittävän verenvuodatuksen jälkeen Pariisin proletariaatti kaipaa pitkäaikaista lepoa voidakseen jälleen koota voi-

* Heine. »Disputation» (»Väittely»). Toim.

mansa ja että kaikki ennenaikaiset kapinayritykset saattaisivat vain johtaa uuteen, ehkä entistä kauhistuttavampaan tappioon. Blanquilaišemme ovat eri mieltä.

Monarkistisen enemmistön hajaannus Versaillesissa merkitsee heidän mielestään

»Versaillesin häviötä, Kommuunin revanšsia. Sillä me lähestymme yhtä niistä suurista historiallisista hetkistä, yhtä niistä suurista kriiseistä, jolloin onnettomuuksiinsa nääntyvältä ja kuolemaan tuomitulta näyttänyt kansa lähtee jälleen uusin voimin vallankumoukselliseen rynnäkköön.»

Taas siis alkaa, ja vieläpä viipymättä. Tuo toivo pikaiseen »Kommuunin revanšsiin» ei ole pelkkä maanpakolaisten harhakuvitelma. Se on niiden väistämätön uskonsymboli, jotka ovat saaneet päähänsä, että heidän on oltava »toimenmiehiä» aikana, jolloin ei ole kerrassaan mitään tekemistä siinä mielessä kuin he tarkoittavat, vallankumouksellisen kapinan mielessä.

Vanha laulu. Koska jo alkaa, niin heistä tuntuu, että »on koittanut aika, jolloin kaikkien elinkykyisyytensä vielä säilyttäneiden maanpakolaisten on määriteltävä asenteensa».

Tällöin nuo kolmekymmentä kolme ilmoittavat meille olevansa 1. ateisteja, 2. kommunisteja, 3. vallankumousmiehiä.

Blanquilaisillamme on se sama piirre kuin bakunisteillakin, että he haluavat edustaa pisimmälle menevää, äärimmäistä suuntausta. Siksi he sivumennen sanoen tavoitteidensa vastakkaisuudesta huolimatta yhtyvät kuitenkin usein bakunisteihin keinojen valinnassa. Kysymys on siis siitä, että oltaisiin muita radikaalisempia ateismin suhteen. Meidän päivinämme ei onneksi ole enää vaikea olla ateisti. Ateismi on jotain miltei asiaan kuuluvaa Euroopan työväenpuolueissa, vaikka muutamissa maissa se on luonteeltaan usein samanlaista kuin sen espanjalaisen bakunistin ateismi, joka sanoi: usko jumalaan on ristiriidassa kaikenlaisen sosialismin kanssa, mutta usko neitsyt Mariaan on aivan muuta, jokaisen kunnan sosialistin on tietenkin uskottava häneen. Voidaan jopa sanoa, että valtaosalle saksalaisia sosialidemokraattisia työläisiä ateismi on muuttunut jo ohimenneeksi vaiheeksi. Heihin ei ole enää sovellettavissa pelkkä kielteinen merkintä, sillä he vastustavat jumalauuskoa jo käytännöllisesti eivätkä vain teoreettisesti; he ovat yksinkertaisesti tehneet lopun jumalasta, he elävät ja ovat ajatuksissaan todellisessa maailmassa ja siksi ovat materialisteja. Suunnilleen samoin on asianlaita Ranskassakin. Ja ellei ole, niin mikä saattaisi olla yksinkertaisempaa kuin huolehtia viime vuosisadan erinomaisen ranskalaisen materialistisen kirjallisuuden joukoittaisesta levittämisestä ranskalaisten työläisten keskuudessa, sillä tuo kirjallisuus on tähän mennessä niin muotonsa kuin sisältönsäkin puolesta ranskalaisen hengen korkein saavutus ja tieteen silloisen tason huomioon ottaen se on sisältönsä puolesta vielä nytkin äärettömän korkealla ja muotonsa puolesta se pysyy yhä saavuttamattomana esikuvana. Blanquilaisillemme se ei ole silti mieleen. Todistaakseen ole-

vansa muita radikaalisempia, he kieltävät jumalan asetuksella, samoin kuin vuonna 1793:

»Vapauttakoon Kommuuni ihmiskunnan ainiaaksi tuosta menneiden onnettomuuksien aaveesta» (jumalasta), »tuosta ihmiskunnan nykyisten onnettomuuksien syystä» (olematon jumala on syy!). — »Kommuunissa ei ole sijaa papeille; kaikki uskonnolliset saarnat, kaikki uskonnolliset järjestöt on kiellettävä.»

Ja tuon vaatimuksen — muuttaa ihmiset ateisteiksi par ordre du mufti* — ovat allekirjoittaneet kaksi Kommuunin jäsentä, joilla on varmasti ollut mahdollisuus vakuuttua ensinnäkin siitä, että paperille voidaan kirjoittaa käskyjä minkä verran hyvänsä turvaamatta silti lainkaan niiden täyttämistä, ja toiseksi siitä, että vainoaminen on paras keino epäsuotavien vakaumusten lujittamiseksi! Ainoa palvelus, joka nykyään vielä voidaan tehdä jumalalle, on eittämättä se, että ateismi julistetaan pakolliseksi uskonsymboliksi ja viedään voitto Bismarckin kirkonvastaisista kulturkampfia²⁵⁷ koskevista laeista kieltämällä uskonto yleensä.

Toisena ohjelmakohtana on kommunismi.

Tässä olemme jo paljon tutummissa olosuhteissa, sillä laiva, jolla nyt matkustetaan, on helmikuussa 1848 ilmestynyt »Kommunistisen puolueen manifesti»**. Jo syksyllä 1872 Internationaalista eronneet viisi blanquillaista ilmoittivat kannattavansa sosialistista ohjelmaa, joka kaikissa oleellisissa kohdissa käy yhteen nykyisen saksalaisen kommunismin ohjelman kanssa. Eroamisensa syyksi he sanoivat vain sen, että Internationaali oli kieltäytynyt tuon viisikon harrastamasta vallankumousleikistä. Nyt kolmenkymmenen kolmen neuvostokin hyväksyy tuon ohjelman materialistisine historiankäsityksineen, vaikka sen käänös blanquillaiselle ranskan kielelle olisi saatanut olla paljon parempikin niissä paikoin, missä »Manifestin» tekstiä ei oltu tulkittu aivan kirjaimellisesti, esimerkiksi seuraavassa kohdassa:

»Porvaristo on repinyt pois työn riistoa, tuota kaikkien orjuutusmuotojen perimmäistä ilmausta, aikaisemmin peittäneet mystilliset verhot; yhteiskunnassa, joka on pelkistynyt kapitalistien ja palkkatyöläisten yksinkertaiseksi vastakohtaisuudeksi, hallitukset, uskonnot, perhe, lait sekä entiset että nykyiset laitokset ovat vihdoin muuttuneet sorron välikappaleiksi, joiden avulla porvaristo pitää yllä herruuttaan ja tukahduttaa proletariaattia.»

Verratkaa tähän »Kommunistista manifestia», 1. osasto:

»Sanalla sanoen se on uskonnollisilla ja poliittisilla harhakuviteluilla verhotun riiston tilalle asettanut avoimen, häpeämättömän, välittömän ja ankaran riiston. Porvaristo on riisunut pyhydenhohteen kaikilta toimilta, joita tähän asti on pidetty kunnianarvoisina ja joihin on suhtauduttu pelonsekaisella hartaudella. Se on tehnyt lääkäristä, lakimiehestä, papista, runoilijasta ja tiedemiehestä maksumaa vastaan työskentelevän palkkalaisensa. Porvaristo on repinyt

* — muftin määräyksen mukaan, ylhäältä saadun käskyn mukaan. *Toim.*

** Ks. tätä julkaisua, 1. osa, ss. 94—120. *Toim.*

perhesuhteelta sen liikuttavan tunnelmallisen verhon ja muuttanut sen pelkäsi rahasuhteeksi» jne.*

Mutta heti kun laskeudumme teorian korkeuksista käytännön alalle, kolmenkymmenen kolmen tunnusomainen piirre tulee esiin:

»Me olemme kommunisteja siksi, että haluamme saavuttaa päämäärämme pysähtymättä väliasemilla, tekemättä kompromisseja, jotka vain loitontavat voiton päivää ja pidentävät orjuusaikaa.»

Saksalaiset kommunistit ovat kommunisteja siksi, että kaikkien niiden väliasemien ja kompromissien takana, joita eivät ole luoneet he, vaan historian kehityskulku, he näkevät selvästi lopullisen päämäärän ja kulkevat jatkuvasti kohti tuota lopullista päämäärää: luokkien hävittämistä ja sellaisen yhteiskuntajärjestelmän luomista, jossa ei tule olemaan sijaa maan ja kaikkien tuotantovälineiden yksityisomistukselle. Kolmekymmentä kolme blanquilaista ovat kommunisteja, koska he luulevat, että kun kerran *he* haluavat harpata väliasemien ja kompromissien yli, niin asia on sillä selvä, ja että jos lähipäivinä »alkaa» — mistä he ovat aivan varmoja — ja he saavat vallan käsiinsä, niin ylihuomenna »kommunismi tulee saatetuksi voimaan». Ellei tätä voida tehdä heti, niin he eivät siis ole kommunisteja.

Miten lapsellista onkaan esittää oma kärsimättömyytensä teoreettisena perusteluna!

Lopuksi nuo kolmekymmentä kolme ovat »vallankumousmiehiä».

Mitä tulee pöyhkeileviin sanoihin, niin sillä alalla bakunistit saavuttivat kuten tunnettua inhimillisten mahdollisuuksien ääri-ajan; blanquillaisemme ovat kuitenkin pitäneet velvollisuutenaan viedä voiton heistäkin. Mutta miten? On tunnettua, että koko sosialistinen proletariaatti Lissabonista ja New Yorkista Budapestiin ja Belgradiin asti otti heti en bloc** vastuun Pariisin Kommuunin toimista. Blanquillaisillemme ei riittänyt tämä:

»Mitä meihin tulee, niin vaadimme vastuusuuttamme» (Kommuunin aikana »täytäntöönpannuista kansan vihollisten mestauksista» (seuraavat laskelmat ammutuista), »vaadimme vastuusuuttamme niistä poltoista, joita oli suoritettu monarkistisen tai porvarillisen sarron välikappaleiden hävittämiseksi tai taistelijoiden puolustukseksi.»

Jokaisessa vallankumouksessa tehdään paljon tyhmyyksiä samoin kuin kaikkina muinakin aikoina; ja kun ihmiset vihdoin rauhoittuvat sen verran, että pystyvät jälleen arvostelemaan, he tekevät välttämättä seuraavan johtopäätöksen: olemme tehneet paljon sellaista, mitä olisi ollut parasta jättää tekemättä, ja olemme jättäneet tekemättä paljon sellaista, mitä olisi pitänyt tehdä, siksi asiat sujuivatkin huonosti.

Minkälaista arvostelun puutetta tarvitaan, jotta voitaisiin kano-

* Ks. tätä julkaisua, 1. osa, s. 97. *Toim.*

** — kokonaisuudessaan. *Toim.*

nistaa Kommuuni, julistaa se moitteettomaksi, väittää, että jokaisen poltetun talon ja jokaisen ammutun panttivangin suhteen tehtiin tarkalleen, i:n pilkun tarkkuudella sitä, mitä kuuluikin tehdä! Eikö se merkitsisi samaa kuin väite, että eräänä toukokuun viikkona kansa ampui nimenomaan ne henkilöt, jotka piti ampua, eikä enempää, ja poltti juuri ne rakennukset, jotka kuului polttaa, eikä enempää? Eikö se merkitsisi samaa kuin väite, että ensimmäisen ranskalaisen vallankumouksen aikana jokainen mestattu sai sen mitä oli ansainnut, ensiksi ne, jotka mestattiin Robespierren käskystä, ja sitten itse Robespierre? Asiassa saatetaan mennä tällaisiin lapsellisiin, kun olemukseltaan aivan leppoiset ihmiset päästävät valloilleen halunsa näyttää kovin pelottavilta.

Riittänee jo. Kaikista maanpakolaisten hassutuksista ja suoraan koomisista yrityksistä tehdä Kaarle poika (vai Eduardko)* pelottavan näköiseksi tuossa ohjelmassa ei voida olla huomaamatta oleellista askelta eteenpäin. Se on ensimmäinen manifesti, jossa *ranskalaiset työläiset yhtyvät nykyaikaiseen saksalaiseen kommunismiin*. Ja vieläpä sen suuntauksen työläiset, jotka pitävät ranskalaisia vallankumouksen valittuna kansana ja Pariisia vallankumouksen Jerusalemina. Se että he ovat tulleet tähän johtopäätökseen, on eittämättä *Vaillant*in ansiota. Vaillant on muiden muassa allekirjoittanut manifestin, ja kuten tunnettua hän on perehtynyt perusteellisesti saksan kieleen ja saksalaiseen sosialistiseen kirjallisuuteen. Saksalaiset sosialistiset työläiset, jotka jo 1870 todistivat olevansa täysin vapaat kaikesta kansallisesta šovinismista, voivat pitää hyvänä enteenä sitä seikkaa, että ranskalaiset työläiset hyväksyvät oikeat teoreettiset perusajatukset, vaikka ne ovatkin lähtöisin Saksasta.

Kirjoittanut F. Engels kesäkuussa 1874

*Julkaistaan sanomalehden
tekstin mukaan*

Julkaistu »Der Volksstaat» lehden 73. n:ossa 26. kesäkuuta 1874 sekä kirjassa: F. Engels. »Internationales aus dem 'Volksstaat' (1871—1875)». Berlin 1894

Allekirjoitus: F. Engels

* — vihjaus Édouard Vaillantiin. *Toim.*